N°. 98.

BREDASCHE COURANT.

DONDERDAG 8 DECEMBER.

Volgens de gedane aankondiging, hebben de Gedeputeerde Staten dezer provincie de dagen bepaald en de Voorwaarden ter lezing doen leggen, waarop de Verpachting van eenige Tollen op de [illegible] [illegible] 14 Januarij 185[illegible].

Die Verpachting zal plaats hebben op de navolgende dagen:

Te *'s Hertogenbosch*, op Donderdag den 15den December, van *zes* Tollen op den weg van onder *Rosmalen* tot *Gemert;* van *twee* Tollen op den weg van *Besoijen* naar *Tilburg*, en van *één* Tol op dien van *'s Hertogenbosch* op *Raamsdonk*, tusschen de sluis van *Sprangsloot* en het *Labbegat.*

Te *Veghel*, op Vrijdag den 16den December, van *drie* Tollen op den weg van *Uden* tot *Veghel*, en van *zeven* Tollen op dien van *St. Oedenrode* over *Lieshout* naar *Helmond.*

Te *Grave*, op Zaturdag den 17den December, van *elf* Tollen op den weg van *Grave* naar *Maashees.*

Te *Zevenbergen*, op Woensdag den 21sten December, van *één* Tol op den weg van *Geertruidenberg* naar den grooten weg der 1e klasse n°. 7 nabij *Terheijden;* van *één* Tol op den weg van de herberg de *drie Hoefijzers* door *Zevenbergen* tot *Klundert;* van *drie* Tollen op den weg van *Klundert* naar *Willemstad* en *Fijnaart*, en van *vier* Tollen op dien van *Fijnaart* naar den *Stoofdijk* en van de *Fijnaartsche kade* over *Standdaarbuiten* naar *Oudenbosch*, en

Te *Bergen-op-Zoom*, op Donderdag den 22sten December, van *drie* Tollen op den weg van onder *Halsteren* naar *Steenbergen.*

FRANKRIJK.

PARIJS, den 5den December.

Het gouvernement heeft dienstig geacht de rede waarmede zijn nieuwe gezant te Konstantinopel den Sultan de geloofsbrieven heeft overhandigd, in haar geheel openbaar te maken. Volgens den *Moniteur* van eergisteren, heeft de generaal *Baraguay d' Hilliers* het volgende gesproken:

»Sire, ik heb de eer Uwe Majesteit de [illegible] van Zijne Keizerlijke Majesteit, mijn doorluchtigen souverein, waarbij ik als gezant bij de Verhevene Porte word aangesteld.

» Bij de moeijelijke omstandigheden waarin het Ottomannische gouvernement zich bevindt, verheugt het mij, door Zijne Majesteit Keizer *Napoleon* gekozen te zijn, om Zijne Keizerlijke Majesteit den Sultan op nieuw zijne vriendschap te betuigen.

» Frankrijk is de oudste, de meest belanglooze van de bondgenooten der Verheven Porte, deszelfs opregtheid kan niet in twijfel worden getrokken.

» Frankrijk is niet bevreesd voor den oorlog. Getrouw aan den geest zijner roeping, zoo als die door Keizer *Napoleon* zelven is uitgesproken, wil Frankrijk den vrede, doch het wil een duurzamen vrede zonder dubbelhartigheid en zonder vernedering voor zich of zijne bondgenooten.

» Met dat doel heeft Zijne Majesteit Keizer *Napoleon*, in overleg met zijne magtige bondgenoot de Koningin van Groot-Brittanie, zijne vloot naar het Oosten gezonden. Vertrouwende op de herhaalde verzekeringen van het kabinet van St. Petersburg, hoopt hij nog dat het tusschen de Verhevene Porte en het Russische hof opgerezen geschil zal kunnen worden vereffend; dat deze voorbijgaande ongelegenheid, eene onbewimpelde beslissing noodig makende van het vraagstuk der ondeelbaarheid van het Turksche rijk, alleen zal strekken tot bevestiging van een onafhankelijk volksbestaan, hetwelk voor gansch Europa eene zoo groote waarde heeft en zoo onmisbaar is voor de instandhouding van den wereldvrede.

» Zijne Keizerlijke Majesteit de Sultan kan er staat op maken, dat Zijne Majesteit Keizer *Napoleon*, die de behoeften, de denkbeelden en de eer van Frankrijk zoo wel begrijpt, met dat doel zijnen bijstand aan Zijne Keizerlijk Majestet den Sultan zal verleenen: en ik geloof de trouwe tolk van zijnen wil te zijn wanneer ik daarvan hier de verzekering geef.

» Ik maak van deze gelegenheid gebruik om aan Uwe Keizerlijke Majesteit te betuigen dat ik vurig wensch met al mijn vermogen mede te werken tot de instandhouding der oude en goede betrekking die Frankrijk steeds met de Verhevene Porte heeft aangehouden; en ik leg aan de voeten Uwer Majesteit de hulde van mijn diepen eerbied."

Het antwoord des Sultans op de aanspraak van den Franschen Gezant, bij diens plegtige ontvangst-audientie, luidde woordelijk als volgt:

«Gelijk altijd, zal ik nog, in de tegenwoordige crisis, op den zedelijken en stoffelijken bijstand mijner oude bondgenooten, Frankrijk en Engeland, staat maken. Frankrijk heeft, even als het overig Europa, reden om den vrede te willen. Ik wil dien van mijnen kant ook, maar slechts in zoo ver als hij op geenerlei wijze op mijne Souvereiniteits-regten, noch op de onafhankelijkheid van Turkije inbreuk maakt. Thans is alle verdrag onaannemelijk zonder dat Rusland geheel van zijne eischen afziet, zonder de onverwijlde en geheele ontrüiming der beide Donau-Vorstendommen, welke een integrerend gedeelte van mijn Rijk uitmaken."

— Het gedenkteeken, ter nagedachtenis van den maarschalk *Ney* op het plein de l'Observatoire opgerigt, is thans geheel voltooid en zal den 7den dezer met godsdienstige en militaire plegtigheden worden onthuld. Waarschijnlijk zal de Aartsbisschop van Parijs daarbij tegenwoordig zijn.

— Het correctionneel geregtshof van Dyon heeft uitspraak gedaan in de zaak betrekkelijk de democratische vereeniging te Dyon; al de beschuldigden dertien in getal, allen van vijftien tot achttien jaren oud, uitgenomen de voorzitter der vereeniging, die acht en twintig jaren oud is, zijn schuldig verklaard en tot gevangenisstraf en geldboeten veroordeeld.

— Bij een keizerlijk besluit van den 15den November jl. is het Fransche Instituut van kunsten en wetenschappen gemagtigd een legaat van 100,000 fr. aan te nemen, hetwelk aan hetzelve was gemaakt door den heer *Breant*, om te strekken tot belooning van dengene die de oorzaken der Aziatische cholera of een middel tot het genezen van die ziekte zou ontdekken.

— De ministeriele Parijsche bladen berigten tevens dat de minister van marine bevel heeft gegeven om twee te Rochefort op stapel staande linieschepen eerlang te water te laten; zullende dien ten gevolge op den 28sten Februarij aanstaande een nieuw linieschip van 120 stukken, en op den 14den April daaraanvolgende een van 100 stukken van stapel loopen.

— Den 2den December zijn volgens de bevelen van den minister van marine en van kolonien, verscheiden nieuwe schepen voor 's rijks zeemagt van stapel gelaten, te weten: te Cherbourg de brik van de eerste klasse de *Beaumanoir;* te Brest de *Duquesne*, een linieschip met stoomschroef, hetwelk met een stoomtuig van 650 paardenkrachten kan worden voorzien; te Lorient de *Hannibal*, een linieschip van 100 stukken en 650 paardenkrachten [illegible] linieschip van 100 stukken en 650 paardenkrachten, insgelijks eene stoomschroef voerende

— Een telegraphisch berigt uit Madrid van den 30sten November meldt dat aan de Cortes een wets-ontwerp is aangeboden, strekkende tot het consolideren der vlottende schuld, door de creatie van 3 pCt. titels die in de cassa van depôt zullen worden nedergelegd tot dat zij later zullen worden te gelde gemaakt bij wijze van aanbesteding. De bij het wets-ontwerp gevoegde memorie van toelichting geeft het uitzigt op hervormingen in het belastingstelsel en vrijlating van zout en tabak. — Het gouvernement vraagt bovendien de bevoegdheid om over de drie eerste maanden van het volgend jaar de bestaande belastingen te mogen heffen.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 4den December.

Den 24sten November heeft de Koning van Zweden de zitting van den rijksdag geopend met eene rede, in den aanvang waarvan hij van den dood van zijn tweeden zoon, Prins *Gustaaf*, van zijne eigene gevaarlijke ziekte, van de geboorte van eenen erfprins en van de door de cholera aangerigte verwoestingen melding maakte. Vervolgens sprak de Koning van de vredelievende betrekkingen met de andere mogendhepen, over den landbouw en de oogst, over de ontwikkeling van Zwedens materiele hulpmiddelen en besloot aldus:

»Het gevoel van mijnen pligt, tegenover den politieken toestand van Europa, noopt mij, u eene omstandige opgave der voor de aanvulling van ons stelsel van verdediging vereischte sommen en der maatregelen voor te leggen, die noodig zijn ten einde hetzelve op eenen voet te brengen, geschikt om de onafhankelijkheid des koningrijks te verzekeren. Ieder opregt vriend des vaderlands zal aan deze gewigtige belangen de ernstigste aandacht moeten schenken. Nooit heeft een Zweedsch monarch in het belang der eer en der nationaliteit zijns volks te vergeefs een beroep gedaan op de vaderlandsliefde zijner onderdanen. Gij zult u, daarvan ben ik overtuigd, de waardige vertegenwoordigers eens volks betoonen, welks moed en zelfverloochening den Zweedschen naam met onuitwischbare letters op de glorierijkste bladen der geschiedboeken gegriffeld hebben.

»Bij het onderzoek der aan u voor te leggen voorstellen zult gij u overtuigen, dat de nieuwe aanvragen voor openbare werken, leger en zeemagt geene verhooging der op den vorigen Rijksdag bewilligde gewone belastingen noodzakelijk maken."

Volgens berigten uit Stockholm hebben de woorden des Konings, waar hij van zijnen pligt gewaagde om bij de tegenwoordige politieke gesteldheid van Europa de middelen tot handhaving van 's Rijks onafhankelijkheid te verzekeren, op de vergadering, die de troonrede herhaaldelijk door luide

juichingen afbrak, een zeer levendigen indruk gemaakt. Overigens maakte men uit de laatste zinsnede op, dat de regering geen buitengewone oorlogstoerustingen op het oog had.

— Te Berlijn vinden de geruchten wegens een of- en defensies verbond tusschen Frankrijk en Engeland meer en meer geloof. Zelfs wil men weten dat daaromtrent eerlang eene openlijke verklaring gedaan zal worden. Volgens berigten zou reeds in het begin van November eene gemeenschappelijke verklaring der beide genoemde Westelijke Mogendheden aan de oorlogvoerende partijen afgezonden zijn, welke over hare oogmerken, voor het geval dat de strijd niet spoedig eindigde, geen twijfel overliet.

— In de half-officiële *Preussische Correspondenz* van den 2den dezer leest men: »In verband met de dezer dagen in de Nederlandsche Tweede Kamer gehouden discussie over de uitvoering van den spoorweg tusschen Oberhausen en Arnhem kan medegedeeld worden, dat den 22sten November jongstl. met het leggen der aardenbaan voor dezen spoorweg een begin gemaakt is en dat de directie der Keulen-Mindener spoorweg-maatschappij de magtiging heeft ontvangen om ook op het grensstation, van Etten uit, de aardewerken onverwijld te doen aanvangen."

— Aan de Weener effectenbeurs werd Maandag, volgens eene telegraphische tijding, verzekerd, dat heden een nieuw voorstel der Weener conferentie tot vereffening van het Turksch-Russische geschil naar Konstantinopel zou worden afgezonden. De hierdoor verlevendigde hoop op het herstel van den vrede in het Oosten, had een gunstigen invloed op de fondsenmarkt.

— Een brief uit Bucharest van den 24sten November behelst de volgende bijzonderheden:

» De gezondheidsstaat van het Russische leger laat steeds veel te wenschen. Er zijn hier ter stede thans minstens veertig militaire hospitalen; doch zij zijn niet genoegzaam van het noodige voorzien. Sedert een tiental dagen zijn er meer dan 400 soldaten en een 15tal officieren gestorven ten gevolge der bij Oltenitza bekomen wonden.

» De voorposten van het Turksche leger die onderscheiden eilanden in den Donau bezet houden, vertoonen zich dikwerf op den linker oever, maar keeren terstond, soms na eenige schermutseling, naar den anderen oever terug. In Klein-Wallachye houden de Turken zich staande en verschansen zij hunne positien.

» De gewapende magt van Wallachye, althans hare artillerie-troepen, zijn bij het Russische leger ingelijfd, en zullen alzoo welligt moeten strijden tegen den Sultan, den wettigen opperheer van Wallachye.

» De consul-generaal van Frankrijk heeft deze stad verlaten en zich naar Konstantinopel begeven. De Engelsche consul-generaal zou met hem vertrekken, maar heeft zijn vertrek uitgesteld; waarom, is niet bekend."

NEDERLANDEN.

BREDA, den 6den December.

In de zitting der Tweede Kamer van Zaterdag zijn de beraadslagingen over hoofdstuk V (*Binnenlandsche Zaken*) der staatsbegrooting voor 1854 voortgezet en ten einde gebragt. Ten slotte werd het geheele hoofdstuk met algemeene stemmen aangenomen.

— De Tweede Kamer der Staten-Generaal heeft Maandag het VIde hoofdstuk der staatsbegrooting voor 1854 (*Departement voor de Zaken der Hervormde Eeredienst*) gelijk het door de Regering is voorgesteld, onveranderd aangenomen met 50 tegen 12 stemmen.

Tegen hebben gestemd de heeren: *Ter Bruggen Hugenholtz*, *Westerhoff*, *Hengst*, *van Eck*, *Zylker*, *van Hoevell*, *Sloet tot Oldhuis*, *Thorbecke*, *de Man*, *Storm*, *van der Veen* en *Reinders*.

Het 1ste artikel regelende het traktement van den Minister (*f* 8000) is met 44 tegen 16 stemmen goedgekeurd.

Tegen dat artikel hebben gestemd de heeren: *Strens*. *van Wintershoven*, *van Bosse* en *de Poorter*, en de bovengenoemen leden.

— De Tweede Kamer der Staten-Generaal heeft gisteren het VIIde hoofdstuk der staatsbegrooting voor 1854 (*Departement voor de Zaken van de Roomsch-Katholijke Eeredienst*) met 53 tegen 12 stemmen aangenomen. Tegen hebben gestemd de heeren: *Storm*, *Westerhoff*, *de Man*, *Thorbecke*, *van Hoevell*, *Ter Brugge Hugenholtz*, *Hengst*, *van Bosse*, *van Eck*, *Reinders*, *van der Veen* en *Zylker*.

— De Eerste Kamer der Staten-Generaal heeft in hare zitting van Maandag bepaald dat op aanstaanden Woensdag, des namiddags ten twee ure, behandeld zullen worden de wets-ontwerpen betrekkelijk de regeling der uitgaven wegens verstrekkingen voor de Departementen van Marine en Oorlog, dienst 1853, waaromtrent gisteren verslag is uitgebragt. Tevens is door de Vergadering uitgemaakt dat de heer *Cost Jordens*, ten gevolge van de aanneming der betrekking van kantonregter, waartoe hij is herbenoemd, heeft opgehouden lid der Kamer te zijn.

— Bij de discussie in de Tweede Kamer der Staten Generaal, over de afdeeling Onderwijs, van het Vde Hoofdstuk der Staatsbegrooting, heeft ook de Minister van Binnenlandsche Zaken, in antwoord op de onderscheidene redevoeringen en bedenkingen, het woord gevoerd, en zonder de sprekers in al hunne redeneringen te volgen, zich bepaald tot die punten welke zijns inziens antwoord vereischen. Door den eersten spreker de heer *Groen* was er op gewezen, dat de wet op het onderwijs nog niet tot stand gekomen is; hij had de vrees te kennen gegeven dat dit welligt in lang nog niet het geval zal zijn. Zijne Exc. herhaalt deswege wat hij bij de beraadslagingen over het adres in antwoord op de Troonrede heeft verklaard, dat hij zijne beste krachten zou aanwenden, om, zoo mogelijk, in den loop dezer Zitting een ontwerp te kunnen aanbieden. Of zoodanig ontwerp de goedkeuring der vergadering zal erlangen is natuurlijk vooraf niet te bepalen. Daaromtrent bestaat de grootste onzekerheid. Veel hangt daarbij af van het standpunt, waarop zich de leden der Kamer en ook de Regering bij de beoordeeling en bij bearbeiding van het werk zullen plaatsen. Zoo het verlangen des sprekers mogt geweest zijn om bepaald te vernemen welke des Ministers voornemens ten aanzien van dat ontwerp mogten zijn, dan zou hij zich verpligt zien het antwoord daarop schuldig te blijven, omdat hij bij de aanbieding dier voordragt volkomen in zijn geheel wenscht te zijn. De spreker heeft echter het gevoelen des Ministers uitgelokt over de bestaande wetten en verordeningen: 1. nopens het bijzonder onderwijs; — 2. over het openbaar lager onderwijs; — en 3. over het hooger onderwijs. — Wat het eerste punt betreft is de wensch geuit, dat door de Regering zal worden gehandeld in den zin en geest der bestaande verordeningen. Dit ligt geheel en al in de bedoelingen der Regering, doch tevens om die verordeningen, zoo lang zij bestaan en zoolang zij niet vervangen zijn, te handhaven. Men heeft verlangd dat er, bij de oprigting van bijzondere scholen, niet gelet zou worden op het aantal van andere bestaande scholen. Z. Exc. antwoordt, dat het beginsel van vrijheid van onderwijs in de Grondwet is nedergelegd. Hij heeft altijd betreurd dat gemeente-besturen de oprigting van bijzondere scholen hebben geweigerd. Hij meent in eene vorige betrekking meer dan eens het bewijs te hebben gegeven, dat hij tegen die oprigting niet gestemd is. Het is thans zijn voornemen op denzelfden weg voort te gaan. Maar ook hier moeten bestaande verordeningen worden gehandhaafd en de Minister niet willekeurig tusschen beiden treden. Hij wenscht noch in deze zaak, noch in vele andere opzigten, eene reactie. — Wat het tweede punt, het openbaar lager onderwijs aangaat; de aanmerkingen en mededeelingen, welke deswege door den eersten spreker gemaakt en gedaan zijn, zullen door Z. Exc. wel worden overwogen en daarop zal, bij het ontwerpen der wettelijke verordeningen, zoo veel mogelijk, het oog worden geslagen. — De spreker heeft ook verlangd de inzigten der Regering te kennen nopens de bestaande verordeningen, vooral wegens de wet van 1806. Naar het inzien van Z. Exc. is het grondbeginsel der wet van 1806: de gemengde school. Zoolang dus die wet bestaat moeten de gemengde scholen worden bevorderd. De Regering is met het oog op de bestaande verordeningen daartoe gehouden. — Wat het opgemerkte nopens de te geven Christelijke opvoeding betreft, is hij het in abstracto eens, dat er tusschen onderwijs en opvoeding geene scheiding moet zijn, maar hij vraagt, kan en moet de Regering bij de wet voor zoodanig Christelijk onderwijs zorg dragen. En wat het derde punt, het hooger onderwijs, aangaat, heeft Z. Exc. in de memorie van beantwoording op eene bepaald gedane vraag gemeend ook een bepaald antwoord te geven. Door enkele leden was namelijk gevraagd of de Regering, bij de benoeming van hoogleeraren zorgen zou, dat verschillende rigtingen zouden worden vertegenwoordigd. De Regering heeft op die vraag een ontkennend antwoord gegeven. Hij gelooft dat de vraag, tot hare eenvoudigheid teruggebragt, hierop nederkomt: of de Regering op de verschillende rigtingen moet letten. De Regering heeft geoordeeld op die rigtingen, bij het doen van benoemingen, het oog niet te moeten vestigen. Zoo het eene waarheid is, dat men tot hiertoe, bij het benoemen van hoogleeraren eene bepaalde rigting heeft gevolgd, dan zou ook dit door de Regering worden afgekeurd. De Regering meent dat zij, bij de benoeming van hoogleeraren, zich niet bevindt op kerkelijk terrein, maar dat zij daarop letten moet: of men aan den te benoemen persoon, als mensch en als wetenschappelijk gevormd mensch, de opleiding mag toevertrouwen van hen die eenmaal als leeraren in de godsdienst zullen moeten optreden. — Z. Exc. gelooft, dat de schildering van den staat van het hooger onderwijs wel eenigzins te sterk gekleurd was. Het kan verbetering ondergaan, doch het verdient niet die afkeuring, waaraan het was blootgesteld. Intusschen gelooft hij niet, dat men van eene algemeene wet zich in dit opzigt te groote verwachtingen moet voorspiegelen, want veel, zoo niet alles hangt hier af van de hoogleeraren en van den ijver der jongelingschap.

Z. Exc. is vervolgens overgegaan tot eene beantwoording van de enkele vragen door sommige sprekers gedaan. Hij heeft daarbij verklaard: dat de Regering niets liever verlangt, dan de aangelegenheden van kunsten en wetenschappen uit een hooger oogpunt te beschouwen dan volgens een der sprekers tot hiertoe het geval is geweest. Zij heeft echter geoordeeld, aan dien wensch nog niet te veel te moeten toegeven, vooral omdat zij de cijfers der begrooting in aanmerking houden moest. Z. Exc. acht het wel wenschelijk, dat aan de Akademie van wetenschappen eenige uitbreiding worde gegeven. De zaak is in overweging en hij hoopt nader eene voorziening deswege voor te stellen. Z. Exc. deelt verder mede, dat de meteorologische inrigting te Utrecht haar bestaan nog niet heeft verkregen. Na de vaststelling der begrooting zal hij trachten daarin te voorzien; wijders zegt Z. Exc., dat er meermalen sprake is geweest van de oprigting van een nieuw observatorium te Leyden, doch dat men opgezien heeft tegen de kosten, welke 70 à 80,000 gulden zouden bedragen. Men heeft die te minder op de begrooting durven plaatsen, omdat er uitzigt bestaat, dat er een goed observatorium te Utrecht zal worden opgerigt. De Regering deelt den wensch om sommige vakken, welke tot hiertoe door een hoogleeraar werden gedoceerd, te splitsen. Hij zal in een volgend jaar, zoo het hem dan mogt gegeven zijn wederom eene begrooting te ontwerpen, het tot een bepaald punt van onderzoek maken, of het wenschelijk is, ter bevordering van het opgegeven doel, meerdere sommen voor tractementen van hoogleeraren uit te trekken.

— De memorie van toelichting, behoorende bij het dezer dagen aan de Tweede Kamer aangeboden ontwerp van wet tot regeling van het Armbestuur, bevat onderanderen de volgende algemeene beschouwingen:

De Regering heeft, met al de aandacht die het hooge gewigt van het onderwerp vordert, overwogen hetgeen is voorgevallen ten aanzien der vroeger voorgedragene ontwerpen van wet op het armbestuur.

Het meest belangrijke vraagstuk, dat daarbij uit verschillende oogpunten is beschouwd met de meeste naauwkeurigheid is onderzocht en behandeld, is zonder twijfel dit: of en in hoe verre de bepalingen der wet van toepassing moeten zijn op de kerkelijke en bijzondere instellingen van weldadigheid.

De Regering aarzelt niet hare overtuiging uit te spreken, dat de vroeger aangeboden wetsontwerpen daaromtrent verder zijn gegaan dat de aard der zaak medebrengt.

Van de onderscheiden ten deze gemaakte beschouwingen uitgaande, meent de Regering, dat de wet, met opzigt tot de kerkelijke en bijzondere instellingen van weldadigheid, geene andere verbindende bepalingen behoort te bevatten dan die, welke noodig zijn om de Regering in staat te stellen kennis te verkrijgen van het bestaan en de werking dier instellingen; zonder welke zij niet kan voldoen aan hare verpligting om die aanhoudende zorg aan het armbestuur, dat tot haar gebied behoort, te wijden, welke de Grondwet voorschrijft.

Die instellingen worden dan ook in het bijgaand wetsontwerp slechts verpligt tot mededeeling van hare inrigting en haar bestuur (art. 7); om, zoo het doel eener instelling is vervallen, het gebruik harer bezittingen en in-

komsten tot eene andere, aan de laatste bekende zoo nabij mogelijk komende, bestemming te regelen (art. 9): tot het doen der opgaven, welke voor de Regering onmisbaar zijn, om den toestand van het armwezen te beoordeelen, en een volledig verslag, zoo als bij art. 195 der Grondwet bedoeld wordt, op de maken (artt. 10 en 11); tot het opgeven, des gevraagd, der personen welke door haar worden ondersteund (art. 12); tot voorafgaande kennisgeving van openbare inzameling van gelden, met uitzondering van collecten in kerkgebouwen bij de uitoefening der openbare eeredienst, en van die voor instellingen eener kerkelijke gemeente, enkel aan de huizen van de ledematen dier gemeente (art. 13); tot het doen blijken, zoo zij subsidie uit burgerlijke fondsen verlangen, der noodzakelijkheid daartoe (artt. 19 en 60); voorts wordt de ondersteuning der armen blootelijk aan haar overgelaten (art. 20), en zijn, als regelende een onderwerp van burgerlijk regt, op haar van toepassing de bepalingen der artt. 59—54, nopens het verhaal op de ondersteunden, hunne bloed- of aanverwanten of nalatenschappen en het vervallen der octrooijen.

— Te Assen is op nieuw gekozen tot lid der Tweede Kamer van de Staten-Generaal mr. *L.* graaf *van Heiden Reinestein*, met 486 van de 712 uitgebragte stemmen.

— Zijne Majesteit heeft bij onderscheiden besluiten, gedagteekend den 1sten en 2den dezer, goedgevonden te benoemen: bij het wapen der infanterie, tot 1sten luitenant bij het 4de regement (naar ouderdom van rang), den 2den luitenant *H. P. van Wall*, van het korps; bij het personeel van den geneeskundigen dienst der landmagt, tot paardenarts der 2de klasse (naar ouderdom van rang), den paardenarts der 3de kl. *J. E. C. Schook*, van gemeld personeel.

— Bij besluit van den 5den dezer, n°. 57, heeft Z. M. goedgevonden in de 1ste afdeeling van het 1ste schooldistrict van Noordbrabant bij continuatie tot schoolopziener te benoemen den heer jhr. mr. *J. B. J. A. J. M. Verheijen.*

— Z. K. H. Prins *Frederik* heeft uit aanmerking van de duurte der eerste levensbehoeften, aan een groot deel zijner bedienden, eene verhooging van loon toegekend.

— Den 23sten November is, op het seminarie te Hoeven in het diocees van Breda, het *pallium* plegtstatig aan Mgr. den Aartsbisschop van Utrecht uitgereikt, door Mgr. den Bisschop van Breda, in tegenwoordigheid van Mgr. den Bisschop van Haarlen en Mgr. den Bisschop van Roermond.

— Te Tilburg waren in den avond van den 3den de straten en eenige fabrieken voor het eerst door gas verlicht, hetwelk volkomen aan de verwachting moet beantwoord hebben.

— Uit 's Bosch wordt van den 5den dezer geschreven.

» Gisteren zijn nog met de grootste moeite de schroefstoomboot der navigatie en de volks- en pakschuit van den heer *Winand Steins* te Maastricht van laatstgemelde stad alhier aangekomen; heden is het kanaal digtgevrozen en alzoo de scheepvaart gestremd.

» De rivier de Maas is zoo laag, dat beneden Well onderscheidene schepen aan den grond zitten. Geene ligters genoeg zijn er te bekomen om de goederen ter bestemming te krijgen. Dit is dan ook de oorzaak, dat men daartoe alles gebruikt. Eenige dagen geleden laadde een pont van Hedel Hollandschen turf, tot dat de turf te water ging en de Maas afdreef, terwijl een paar dagen later eene oude pakschuit, uit het schip van den Rotterdammer beurtman *van der Schuit*, bij het Welsche rek, ruim vierhonderd balen koffij benevens vele andere koopwaren ligtte, welk vaartuig na de lading zonk.

— Uit Gorinchem schrijft men van den 5den December:

»Sedert een paar dagen is men begonnen den draad der telegraaf, van Amsterdam over Utrecht naar Noord-Braband, onder de Merwede door te leggen. Aan de Z. Oostel. zijde der stad werd hij over den bodem van de rivier gelegd, in de breede — in het midden liggende — zandplaat werd hij in eene diepe geul gegraven, om vervolgens weer onder het water door, den linker oever te bereiken. Door den, voor dezen tijd van het jaar, ongekenden lagen waterstand daarin geholpen, ging dit werk zeer voorspoedig en is heden geëindigd, zoodat weldra geheel de lijn gereed zal zijn. — Reeds is voor deze stad een zeer geschikt lokaal in de nieuwe korenbeurs tot bureau aangewezen, en vleit men zich dat eene verbinding met de lijn, voor de stad van zooveel belang, spoedig zal worden ingewilligd."

— Uit Middelburg schrijft men van den 5den December:

« De commissie, door Z. M. den koning benoemd om het fortificatiewezen onzer kusten en zeegaten te onderzoeken, van welke wij reeds in ons nommer van 15 November jl. hebben melding gemaakt, is verleden zaturdag met de stoomboot *de Stad Vlissingen* alhier aangekomen. Heden is zij naar Brouwershaven vertrokken om verder in Zuidbeveland het haar opgedragen onderzoek te bewerkstelligen en van daar weder herwaarts te komen, om zulks op het eiland Walcheren te doen.

— Uit Zeist meldt men dat in den avond van Donderdag ll. een hevige brand eene der schoonste fabrieken van dat bloeijende dorp heeft vernield, zijnde de katoenfabriek van den heer *Weiss*. Deze fabriek is gelegen in de kom der Hernhutter broedergemeente, nagenoeg naast het huis waarin de gezamenlijke publieke winkels zijn gevestigd. Niet alleen de spuiten van Zeist, maar ook die van Driebergen en de Bilt heeft men bij dit ongeval moeten aanvoeren, om eene verdere vernieling door de vlammen te beletten. Gelukkig was er geen wind, anders had men vrees gekoesterd voor het gansche blok huizen. De schade is toch reeds groot. Het verlies wordt nagenoeg of *f* 100,000 geraamd; de fabriek, zegt men, was slechts voor een vierde gedeelte dier som voor brandschade gewaarborgd; ook het magazijn heeft veel geleden. Het is treurig om te zien, die massa balen katoen en wol, verzengd of smeulende op elkander liggende, en allen, zoo niet vernield, toch zwaar beschadigd. In de eerste ontsteltenis, die trouwens ontzaglijk groot was, daar men in 16 jaren in dat dorp geen brand gehad heeft, vermiste men het jongste kindje van den heer *Weiss*, dat onmiddellijk naast de fabriek sliep. Het was echter gered. De fabriek is het eigendom der broedergemeente, welke den heer *Weiss* als directeur had aangesteld.

— Men verneemt dat aan het voornemen om in het Rokin te Amsterdam een glazen paleis op te rigten, bepaaldelijk bestemd om te dienen voor tentoonstelling van bloemen en planten, thans gevolg wordt gegeven, en men sedert eenige dagen reeds bezig is in het Rokin nabij de Grimsluis de palen daartoe in te heijen.

— Gedurende de maand November zijn langs den Hollandschen ijzeren spoorweg vervoerd 65,879 reizigers, terwijl de opbrengst van reizigers en goederen heeft bedragen *f* 76,041.16½, en langs den Rijnspoorweg zijn in die maand vervoerd 27,559 reizigers, terwijl de opbrengst van reizigers en goederen heeft bedragen *f* 47,696.04.

— De loterij van dames-handwerken, enz., onlangs te Rotterdam gehouden ten voordeele der arme choleralijders en hunner nagelaten betrekkingen heeft de aanzienlijke som van *f* 10,000 opgebragt.

— De kamer van koophandel en fabrieken te Amsterdam heeft een adres aan de Tweede Kamer der Staten Generaal ingezonden ter ondersteuning van het voorstel tot afschaffing van het tonnegeld.

— Volgens een medegedeeld berigt uit Triest zou een der schepen van het Nederl. smaldeel nabij Smyrna schipbreuk hebben geleden. Dit blijkt geheel onjuist te zijn. Van Konstantinopel wordt van den 17den ll. geschreven, dat de Nederl. koopvaardijbrik *Harmonie*, gezagvoerder *H. G. Surie*, van Rotterdam, laatst van Syra, met een gedeelte der lading suiker, den 10den Nov. nabij het eiland Tenedos op strand geraakt, doch den volgenden dag vrij en aldaar in de haven gebragt is; de bekomen schade niet zeer groot zijnde, zou het schip naar Konstantinopel opvaren. — Deze brik is voor een Nederl. oorlogsschip gehouden.

GRAANMARKT.

AMSTERDAM, den 5 December.

TARWE, ROGGE, GERST en HAVER zonder handel.

BOEKWEIT *f* 7 hooger: 125 ℔ Holsteinsche *f* 280; 122 ℔ Rijn *f* 270; 120, 121 ℔ Vriesche *f* 270, *f* 273.

KOOLZAAD een doen, op 9 vaten Olie te leveren: in Sept. en Oct. e. k. $67^{1}/_{2}$ P. vl.

LIJNZAAD zonder handel.

RAAPOLIE prijshoudend: op 6/w. *f* 39, Vlieg. *f* $37^{3}/_{4}$; 1 Mei e. k. *f* $39^{1}/_{8}$ à $^{1}/_{4}$; 1 Sept. *f* 38; 1 Oct. e. k. *f* $38^{1}/_{4}$; 1 Nov. e. k. *f* $38^{1}/_{2}$; 1 Dec. e. k. *f* $38^{3}/_{4}$.

LIJNOLIE op 6/w. *f* 31; Vlieg. *f* $29^{3}/_{4}$ à *f* 30; 1 Maart e. k. *f* 30; 1 April en Mei e. k. *f* $30^{1}/_{2}$.

HENNEPOLIE: op 6/w. *f* $38^{1}/_{4}$; Vlieg. *f* 37.

RAAPKOEKEN, per 1040 st., *f* 84 à *f* 86. — LIJNKOEKEN, per 104 st., *f* 11 à 14.

MARKTPRIJZEN DER STAD BREDA,

VAN DEN 6. DECEMBER 1853.

Het Nederl. Mudde Tarwe	van *f*	14,25	tot *f*	15,50.
Het dito dito Rogge Oude	» »	0,00	» »	0,00.
Het dito dito Rogge Nieuwe	» »	10,60	» »	11,00.
Het dito dito Boekweit Oude	» »	0,00	» »	6,00.
Het dito dito Boekweit Nieuwe	» »	0,00	» »	8,00.
Een dito pond Boter			»	0,82.
Zand-Aardappelen (Vat of Mudde)	*f*	2,90	tot *f*	4,50.
Het 1000 Eiken Telhout			»	2,60.
Het 1000 Doof Hout			»	2,10.
De kar Spaanders			»	2,90.
De » Struiken			»	3,00.
De 100 Mutsaard			»	3,40

Ter AMSTERDAMSCHE BEURS van gisteren (6 *December*) was de fondsnotering: Ned. $2^{1}/_{2}$ pCt. $61^{3}/_{16}$, $^{7}/_{16}$; 3 pCt. $73^{11}/_{16}$; 4 pCt. $92^{3}/_{4}$, $^{7}/_{8}$; O. Ind. Leening 4 pCt. $92^{11}/_{16}$; Haarlemmermeer $92^{11}/_{16}$; Haarlemmermeer $99^{7}/_{8}$, 100, $99^{7}/_{8}$; Belgie $2^{1}/_{2}$ pCt. $50^{1}/_{8}$; Spanje onbep. st. $21^{11}/_{16}$, $^{3}/_{4}$, $^{11}/_{16}$; 3 pCt. $45^{3}/_{4}$; 3 pCt. Binnenl. à 6/m. $41^{3}/_{8}$, $^{9}/_{16}$, $^{1}/_{2}$; Coupons Bewijzen $5^{7}/_{16}$; Portugezen te Londen 3 pCt. $37^{1}/_{4}$, 36 $^{15}/_{16}$, 37; Rusland $103^{7}/_{8}$, 104; dito 1828—29 $102^{1}/_{2}$; Certif. 1831—33 $94^{1}/_{2}$; $4^{1}/_{2}$ pCt. $94^{7}/_{8}$; 4 pCt. $89^{1}/_{8}$; Id. bij Stieglitz $87^{3}/_{4}$; Id. 5de Serie $87^{1}/_{2}$; Certif. van Assign. 6 pCt. $68^{1}/_{2}$; $^{5}/_{8}$; Polen Certif. 4 pCt. 82; Metall. 5 pCt. $76^{3}/_{4}$, $^{1}/_{4}$; Nieuwe 5 pCt. 91; $2^{1}/_{2}$ pCt. $39^{5}/_{8}$; Braz. 95; Mexiko $23^{15}/_{16}$.

Advertentiën.

. Heden overleed in den ouderdom van een en dertig en een half jaar, ten gevolge van eene verwoestende tering, Vrouwe A. A. J. VAN TOORN, geliefde Echtgenoot van

W. BREEKPOT.

BREDA, 2 December 1853.

PROGRAMMA

VAN HET

MILITAIRE CONCERT,

TE GEVEN

DOOR HET MUZIJK-KORPS VAN HET 5de REGIMENT INFANTERIE,

TEN BEHOEVE DER ALGEMEENE ARMEN DEZER STAD.

Op Woensdag den 14den December.

IN DE SCHOUWBURGZAAL.

I.

1. Ouverture, *Nabucodonossor* .... VERDI.
2. Grand Potpourri *Belisaire* .... DONNIZETTI.
3. Conjurations et Benedictions des poignards. Grande scène de l'Opéra *Les Huguenots* .... MEYERBEER.
4. Potpourri *Zampa* .... HEROLD.

II.

1. Ouverture. *Ne Touchez pas à la Reine* .... BOISSELOT.
2. Mélange de l'Opéra *Beatrice de Tenda* .... BELLINI.

FINALE.

Krijgsmans-Lust.

GROOTE MILITAIRE POTPOURRI.

GEARRANGEERD DOOR C. E. HÖRMANN.

Aanvang ten $6^{1}/_{2}$ ure.

Entrée voor een Heer *f* 1.—, voor eene Dame *f* 0.50.

*** Van alle aandoeningen, welke het menschelijk geslacht teisteren, bleef voorzeker het uitvallen der haren het langst de aandacht der geneeskunst-oefenaren ontsnappen, hetzij dat het verlies van het hoofdhaar, daar het niet met pijn vergezeld gaat, niet door hen onder de ziekte-aandoeningen gerekend werd, hetzij dat de geneeskundigen het beneden zich achtten eene ziekte te bestuderen, die eenigermate het gebied der geneeskunde verlaten had, om het voorwerp te worden van de vermetele hebzucht der kwakzalverij, welke er zich meester van maakte. Maar tegenwoordig hebben waarnemingen op het gebied der gezondheidsleer geleerd, dat het ontblooten van den schedel andere onaangenaamheden ten gevolge had, dan alleen de vernietiging van jeugdige schoonheid op krachtigen leeftijd. *De invloed van deze kwaal op de gezondheid is zoo ontegenzeggelijk*, dat verkoudheid en ontstekingen der ademhalingswerktuigen vaak geene andere oorzaak hebben. Alleen toen deze stelling te over bewezen was, begon zij de aandacht der geneeskundigen te trekken; maar het was *den geleerden* DUPUYTREN *voorbehouden om daartegen een middel uit te vinden*, en door deze *belangrijke ontdekking* op nieuw aanspraak te maken op de dankbaarheid van het menschelijk geslacht, hetwelk den grooten man reeds zoo veel verschuldigd was. De pommade, welke men in mijne artsenij-fabriek bereidt, volgens zijn voorschrift, doet niet alleen *zeer spoedig het uitvallen der haren ophouden* door hare krachtgevende en versterkende eigenschappen, maar hare ligt prikkelende werking brengt ook zeer veel bij om de haren *spoedig te doen groeijen en weêr terugkomen*, daar zij door haren invloed op het bloedvaten-stelsel den bloedsomloop versnelt, hetwelk juist een vereischte is, wanneer het uitvallen der haren een gevolg is van zwakte der schedelhuid; dit nu is bijna altijd het geval op een meer gevorderden leeftijd, maar zonder uitzondering *bij jonge lieden, gedurende slepende ziekten, na de bevalling, gedurende de herstelling van hevige krankheden enz.* Dit is de meening van Doctor CULLERIER, welke hij bekend gemaakt heeft in de *Dictionnaire des Sciences Médicales*, artikel: »*Cheveux*" en welke algemeen is aangenomen en door de waarneming bevestigd. Deze geleerde, nadat hij de voornaamste oorzaken, die het uitvallen der haren ten gevolge hebben, onderzocht heeft, zegt verder: »Al deze oorzaken kunnen tot ééne eenige teruggebragt worden, namelijk: *de verzwakking der levenskracht en de traagheid in den bloedsomloop, welke ophoudt het noodige voedsel te verstrekken aan de haren.*"

De theorie gaf dus aan, dat, wanneer eene kundige hand in de behandeling der geneesmiddelen eenige versterkende en bijzonder op de haren werkende zelfstandigheden, in de vereischte verhouding, door eene gelukkige vereeniging vermogt te verbinden, alsdan het doel bereikt zoude zijn. De ervaring heeft deze uitspraak der theorie volkomen bevestigd, en de Pommade van Professor DUPUYTREN laat in dat opzigt niets te wenschen over. Zamengesteld uit plantaardige zelfstandigheden, met vet vermengd, *kan zij in geen geval schadelijk zijn voor de gezondheid*, terwijl zij, alleen als schoonheidsmiddel gebezigd, tevens *het beste middel is om de haren te bewaren en het ontkleuren er van tegen te gaan.*

In onderstaande DÉPOTS, in Potjes van *f* 0,75, *f* 1.25, *f* 2.00.

Amsterdam, Verkoophuis.	Bergen-op-Zoom, D. Pouwels.
Breda, C. C. Kannemans v. Dashorst.	's Hertogenbosch, F. L. Welsch.
» Wed^e. Wiercx Folla.	

*** Door de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA, te *Groningen*, is uitgegeven:

DE INVOERING DER
PAUSELIJKE BISSCHOPPEN
in *Nederland*.

HERINNERINGEN, TOELIGTINGEN, MEDEDEELINGEN EN RAADGEVINGEN VOOR

NEDERLANDSCHE PROTESTANTEN EN CATHOLIEKEN,

door **P. HOFSTEDE DE GROOT**,

Hoogleeraar te Groningen.

Eene gave op het Hervormingsfeest.

Prijs *f* **1,30**.

In eene aankondiging wordt van dit werkje gezegd: «'t Is een geschrift, klein van omvang, rijk echter aan herinneringen en mededeelingen, vooral ten aanzien van 't geen in alle staten der wereld, ook in Nederland, bepaaldelijk sedert 1827, reeds is geschied, dat aan Rome meer en meer voet en ingang heeft gegeven: de zaak, b. v. van 't Huiszittenhuis te *Leiden*; die van de scholen te *Alphen, Maasbommel* en *Apeltern*; die van de *f* 5000, door den gemeenteraad, te *Gouda*, tot opsiering van eene Roomsche Kerk aldaar; die van het ontnemen, het intrekken of het verminderen der aan Protestantsche Onderwijzers te *Heusden, Moergestel, Erp, Geldrop, Bakel* en *Milheeze, Beek en Donk* en *Spoordonk*, en *Straten* toegekende jaarwedden of toelagen; die van de ontrooving aan de Protestanten te *Lith, Nuland, Breda, Udenhout, Ginneken, Helvoirt, Hoeven, Vlijmen* en *Oisterwijk*, van hunne kerkelijke goederen en fondsen enz. enz., een boekske, dat, krachtig en gemoedelijk van stijl, veler oogen moet openen voor 't door 't ongeloof en bijgeloof, het Liberalismus en Jezuitismus, vereende pogen, om de Protestantsche Kerk in Nederland te onderdrukken en te berooven.

BUITENGEWOON GROOTE UITPAKKING

VAN GEMAAKTE

HEEREN-WINTER-KLEEDINGSTUKKEN

EN VERDERE

HEEREN-ARTIKELEN.

Uitgepakt in het Logement DE OUDE PRINS, *bij de* Wed^e. OONINX, *in de Torenstraat, te BREDA.*

Men heeft de eer het zeer geachte Publiek te berigten, dat men weder alhier is gearriveerd met een ***ENORM GROOT ASSORTIMENT*** **KLEEDING-STUKKEN** en verdere **HEEREN-ARTIKELEN**, welke hunne wedergaê nog niet gevonden hebben, zoowel in kwaliteit als elegantie der Goederen, en vooral om de *Buitengewoon lage Prijzen.*

Men vleit zich, dat de deugdzaamheid der Goederen, welke men hier reeds, gedurende vroeger Uitpakkingen heeft verkocht, er thans ook veel toe zal bijdragen om deze UITPAKKING met een ruim bezoek vereerd te zien; te meer, daar men door buitengewoon *voordeeligen* Inkoop in staat is gesteld, om tegen zulke *lage Prijzen* te verkoopen, waarvan men met verwondering moet zeggen: «Hoe is het mogelijk *zulke* Kleedingstukken voor *zoo* weinig geld te leveren!»

Daar het verblijf alhier slechts gedurende een zeer korten tijd is, wordt ieder-een beleefdelijk uitgenoodigd, om niet te lang te wachten, ten einde van de zeker nimmer wederkeerende gelegenheid gebruik te maken, om zich voor weinig geld van de soliedste en smaakvolste Kleedingstukken te voorzien.

☞ **Komt dus! ziet! en overtuigt U van de waarheid!**

P. S. Ook zijn voorhanden **GUTHA-PERCHA OVERSCHOENEN** en **REGENJASSEN**. Alsmede een groote partij **PALLETOTS** voor Jonge Heeren en Kinderen.

*** **DE HOLLANDSCHE SOCIETEIT VAN LEVENSVERZEKERINGEN**

opgerigt in den Jare 1807 te Amsterdam.

gaat, blijkens de Tarieven, verkrijgbaar ten Kantore der Directie en bij H. H. Correspondenten, **CONTRACTEN VAN LEVENSVERZEKERING** van onderscheiden aard aan; — verzekert **WEDUWEN- en WEEZEN-PENSIOENEN**; en geeft **LIJFRENTE-BRIEVEN** uit, zoowel dadelijk ingaande als uitgestelde.

De Directeur:

F. LANGERHUIZEN.

Heerengracht, tusschen het Koningsplein en de Vijzelstraat, N°. 419.

Correspondenten in de Provincie Noordbrabant.

Te *Breda* den Heer M^r. H. VAN DER MEER, Advocaat.
's Bosch » J. DE BERGH, Notaris.

Te BREDA, bij BROESE & COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.